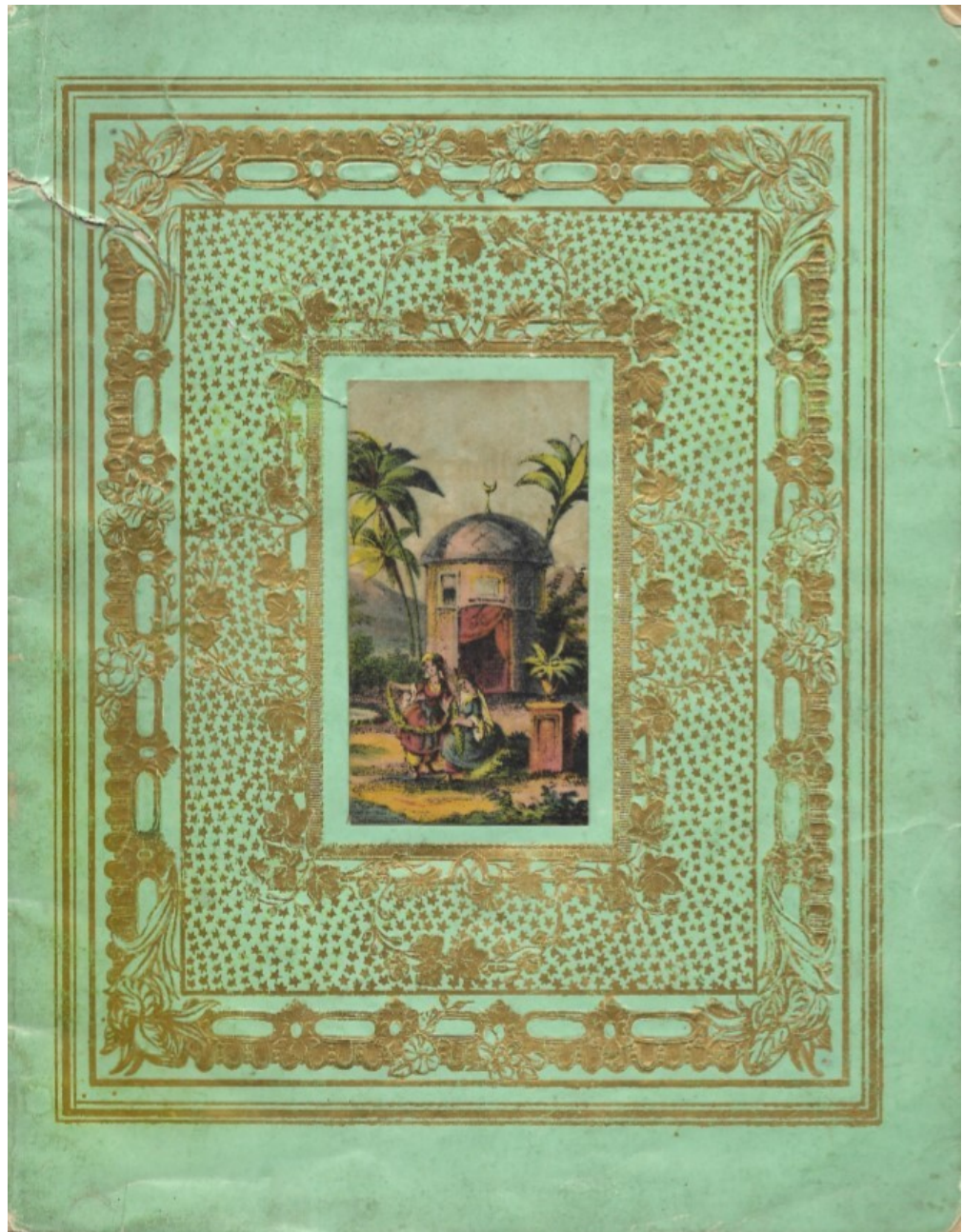

[S638x002]

ELLENS KONFIRMATIONSFORBEREDELSE

EN LILLE FORTÆLLING FRA GAMLE DAGE

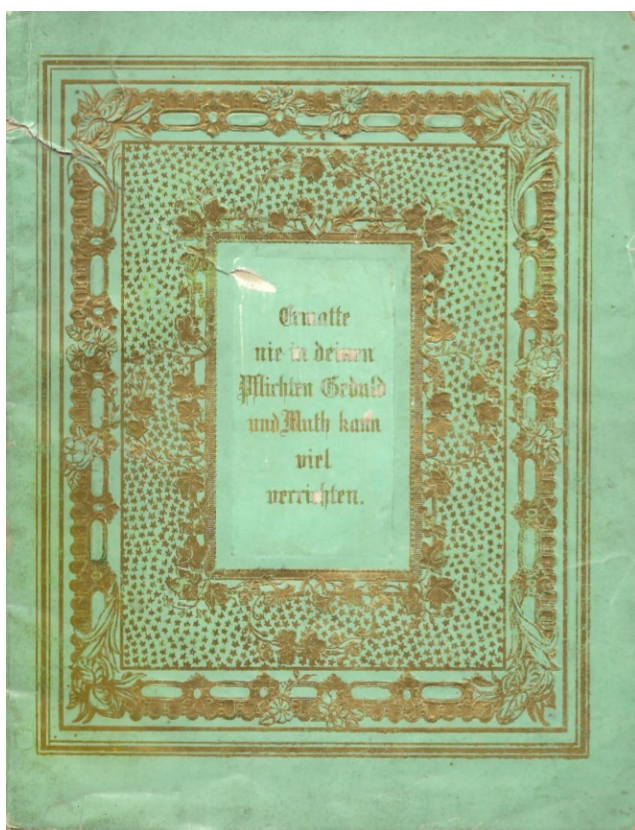
JENS RASMUSSEN, APRIL 2020

Et gammelt hæfte

Lige nu er det tiden for aflyste konfirmationer, men det er også tiden hvor man har lejlighed til at kikke i gemmerne for at se, om der skulle ligge noget spændende.

Det er lige hvad jeg har gjort, og en af de ting jeg har fundet frem, er et stilehæfte som lå mellem andre gamle bøger og hæfter. Stilehæftet er gengivet på forsiden af denne historie, og hæftets forside antyder ikke noget om indholdet. Der er et fint mønster i guldtryk og i midten et glansbillede med middelhavs- eller mellemøstmotiv. To unge damer i farvede kjoler med blomsterkranse i hænderne foran et hus eller en hytte med vinduer og en indgang med fratrukne gardiner. Bygningen står i en gruppe palmer, og over huset er der en metalkuppel med en forgyldt halvmåne.

Glansbilledet sad ikke helt fast, og da jeg forsigtigt trak det af, så forsiden sådan ud:

I midten er en tysk indskrift som oversat til dansk lyder:

*"Bliv aldrig træt af dine pligter
Tålmodighed og mod kan udrette meget"*

Det er jo ikke lige noget som man gider se på hver dag, så det er måske derfor indskriften blev dækket til med et glansbillede.

Ellens tekst

Indeni er hæftet helt fyldt med det skriftlige resultat af en konfirmationsundervisning på Barsø 1875. På indersiden af omslaget står med fineste skrift navnet på hæftets ejer og hende der har skrevet indholdet: Ellen Nissen.

Ellen blev født på Barsø i Løjt sogn den 10. februar 1859 som det fjerde barn af gårdejerparret Nis Nissen og Margrethe Sophie født Schmidt. Hun var dermed 11 år ældre end hendes søster, Sophie, som blev født i 1870, og som er min Farmor - eller min Oma, for det var nu det hun var for mig.

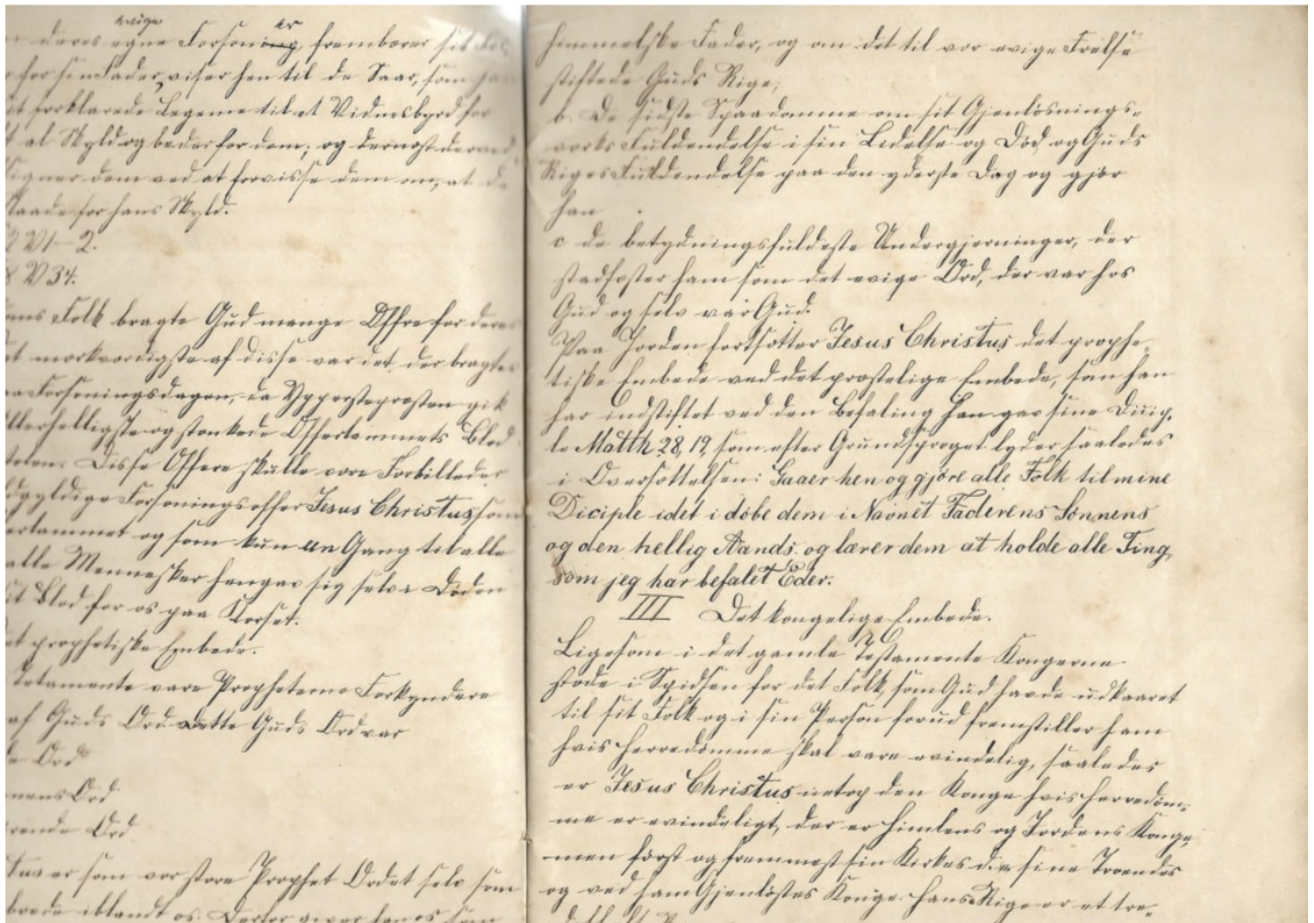
Konfirmationen var en meget alvorlig sag både i Danmark og i hertugdømmet Schleswig som i 1859 var en af den danske konges mange besiddelser.

Undervisnings- og kirkesproget var dansk i den del af hertugdømmet hvor Løjt sogn lå. Hvis man ikke var konfirmeret, kunne man ikke få et arbejde, og man kunne ikke blive gift. Og der blev stillet store krav til konfirmanderne. De skulle kunne deres katekismus, og som det fremgår af hæftet, blev de sat ind i en mængde religiøse begreber som de i det mindste skulle skrive ned, så de havde dem til senere brug. Hæftet består af 51 tæt skrevne sider, og alle er skrevet med den smukkeste gotiske håndskrift som man kan se af kopi af en af siderne på næste side.

Den gotiske håndskrift var standard i Danmark indtil 1875, og fx H.C. Andersens håndskrift var gotisk. Men man lærte også de latinske bogstaver og kunne skifte mellem de to skriftmåder. Navne og fremmedord blev skrevet med latinske bogstaver, og det kan ses på næste side hvor Ellen har skrevet missionsbefalingen med latinske bogstaver for at fremhæve den blandt alle de øvrige sætninger som er skrevet med gotisk. Det hele er skrevet med blæk og pen med forskellige tykkelser af op- og nedstreger og uden at Ellen er kommet til at tabe en eneste klat blæk fra pennen som skulle fyldes op fra blækhuset engang imellem.

Det kunne se ud som om Ellens optegnelser blev set grundigt igennem - måske af hendes mor - for der er overstregninger og rettelser i skriften.

I 1875 var der så mange børn på Barsø at øen kunne have sin egen skole. I hertugdømmerne havde man lagt vægt på skolegang for alle børn lige fra begyndelsen af 1700-tallet, medens der først blev indført almindelig skolegang i kongeriget fra 1814.

I konfirmationsforberedelsen lærte Ellen om treenigheden og et kristeligt liv, men også om englenerne. Om dem har hun skrevet:

"Om Englenerne. Den ypperste af alle Guds Skabninger er Englen. De stode i Begyndelsen Alle under Guds Velbehag, men de vare dog skabte med den Mulighed at kunne synde. Vi seer ogsaa at nogle af dem affaldt fra Gud, og bleve Guds og Menneskenes Fjende. Englenes Synd bestod i Hovmod, de meente at de kunde være ligesaa gode som Gud, og ville ikke have at han skulde være deres Herre."

Jeg har skrevet teksten lige som man gjorde dengang for at vise hvordan sproget og stavningen har ændret sig siden dengang.

På de sidste sider som Ellen har skrevet, har hun skrevet over hundrede bibelsteder ned som har haft særlig betydning, fx

"Esaias 45,5 Jeg er Herren og ingen ydermere o.s.v."

samt 21 salmer som fx:

"No 212. Nu skal du min Sjæl, dig smykke o.s.v"

Men forinden er der en slutning hvor der bl.a. står meget konkret:

" Om de sidste ting.

Til disse høre:

1) Døden

2) Opstandelsen

3) Den yderste Dags Dom

4) Den evige Salighed og den evige Fordømmelse

....."

En sørgelig slutning

Den sidste side i konfirmationshæftet er skrevet med en anden håndskrift, og den rummer en trist historie:

"Ellen Nissen er konfirmeret d 21 Marts 1875.

Fra Nytaar 1879 var hun meget svag, Søndagen d 2 Marts

var det meget daarligt, Mandag d 3 Marts om Af-

tenen lagde hun sig til Sengs og kom ikke mee-

re op. Torsdag d 27 Marts 1879 om Morgen

5 Mint: for 6 hensov hun blidt og salig. Hun saa Him-

len aaben, og følte Salighedens Glæde de sidste 2

Timer, hun saa Englene omsvæve hendes Leie, og

deres Glæde ved at hun kom, til hun sov hen.

d 5 April blev hun begravet, et meget smukt Veir.

I Huset blev sjungen, No 380 I Jesu søger jeg min Fred

No 71 Christi Sjel helliggjøre mig

I Kirken . . .

No 485 Jesus er mit Haab min Trøst

Texten til Ligtalen var, Johannes 17 Kap. 24 V."

og på indersiden af hæftets bagside:

"Han kommer snart, han kommer

At dæmpe al din Vee

Og gjør en liflig Sommer

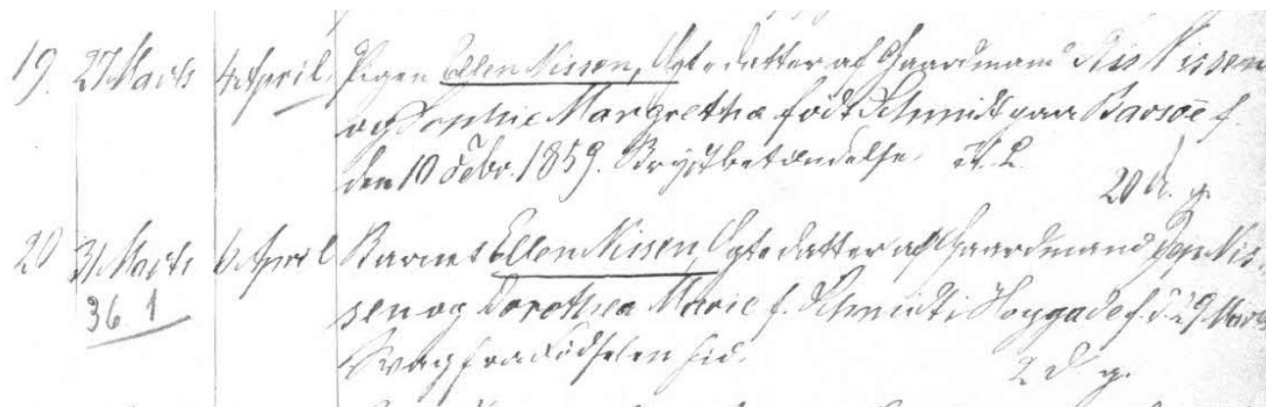
Af al din Trængsels Snee

d. 27 Marz 1879"

Det er nok Ellens mor eller far der har skrevet disse linjer.

Begravelse

Ellen blev begravet fra sognekirken i Løjt Kirkeby, og man kan finde præstens omtale af begravelsen i kirkebogen, som ligger digitaliseret på Internettet:

Præsten skriver - i modsætning til datoen i forældrenes afsnit - at begravelsen blev foretaget 4. april, og han skriver:

"Pigen Ellen Nissen, Ægte-datter af Gaardmand Nis Nissen
og Sophie Margrethe født Schmidt paa Barsøe f.
den 10 Febr. 1859. Brystbetændelse C.A.L.
20 A. g."

Når præsten (med initialerne C.A.L.) skriver ægte-datter, er det for at understrege at Ellen blev født i ægteskab, og til sidst noterer han alderen, 20 år gammel. Han anfører også dødsårsagen som brystbetændelse, og det er vel tuberkulose der er tale om.

Endnu en tragedie

Da jeg var ved at lukke opslaget i kirkebogen, opdagede jeg at der nedenunder teksten om Ellens begravelse var endnu en begravelse af en Ellen Nissen. Der var tale om en begravelse den 6. april af en der var død 31. marts:

"Barnet Ellen Nissen, Ægte-datter af Gaardmand Jep Nis-
sen og Dorothea Marie f. Schmidt Høygade f.d. 29 Marts
Svag fra Fødslen hid

2 D. g."

Barnet Ellen Nissen blev kun to dage gammelt, og det var i nær familie med pigen Ellen Nissen. Barnets far, Jep, var bror til pigens far, Nis, og pigens mor, Dorothea Marie, var søster til pigens mor, Sophie Margrethe. Nis havde overtaget slægtsgården på Barsø, og Jep var kaptajn og havde sejlet på Kina-farten, bl.a. sammen med Dorothea. Efter tiden til søs købte de Schmidt-familiens gård Højgade i Løjt som præsten nævner.

Det der skete var altså i punktform:

- Nis og Sophie mister deres Ellen den 27. marts
- Jep og Dorothea får en datter den 29. marts, og de kalder hende Ellen som hendes netop afdøde kusine
- Jep og Dorothea mister deres Ellen den 31. marts
- Ellen på 20 år begravnes den 4. april
- Ellen på 2 dage begravnes den 6. april

De to kusiner havde de samme fire bedsteforældre da deres forældre var søskende på både kvinde- og mandesiden, og af de fire levede de tre endnu i 1879. Det må have været hårdt for dem og for alle i familien.

Dengang og nu

Ellen og Ellen levede for omtrent 150 år siden. Meget i livet er som dengang med højdepunkterne fødsel, konfirmation og bryllup, men meget er alligevel anderledes. Man fik typisk mange børn, men sygdom og død var noget mere nærværende. Først og fremmest døde mange børn og deres mødre ved fødslen, men også sygdomme som vi i dag nemt klarer med penicillin var dengang dødelige. Folkekirken er dengang som nu en vigtig del af mange menneskers liv, og det er hæftet fra konfirmationsforberedelsen et vidne om.